

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Szegedi Ítéltábla a Faludi Wolf Theiss Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Faludi Zoltán ügyvéd) által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti lakos felperesnek - dr. Bacsa Judit ügyvéd által képviselt **(I. r. alperes neve, címe)** szám alatti lakos I.r. és a Kovács Réti Szegheő Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kovács Attila Ervin és dr. Tamás Zita ügyvéd) által képviselt **(II. r. alperes neve, címe)** szám alatti lakos II.r. alperesek ellen részvények kiadása és egyéb iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2010. március 30. napján kelt 10G.15-08-040099/121. számú ítélete ellen a felperes 122. és 124. sorszámú, az I.r. alperes 123. sorszámú fellebbezése, továbbá a II.r. alperesnek a Debreceni Ítéltábla előtt Gf.III.30.419/2010/4. szám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben és akként változtatja meg**, hogy mellőzi a felperes I.r. alperes részére történő perköltség fizetésére kötelezését.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II.r. alperesnek 3.000.000, (hárommillió) Ft másodfokú perköltséget.

A felperes és az I.r. alperes a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs

I N D O K O L Á S :

A perben nem álló **(T.) Rt.** (továbbiakban **(T.) Rt.**) részére a korábban biztosított 1,3 milliárd forintos hitelkeretet az **(O.) Rt.** 2003. májusában 1,1 milliárd forintra csökkentette, ami a gazdasági társaságnál 200 millió

forint forráshiányt eredményezett. Ennek pótlása érdekében az I. r. alperes által képviselt **(T.)** Rt. kölcsönszerződést kötött a felperessel. A 2003. június 11-i keltezésű írásba foglalt szerződés szerint a felperes 200 millió Ft kölcsönt folyósított a **(T.)** Rt. részére 2003. szeptember 8-i visszafizetési határidővel negyedéves bubor + 1,25 %-os ügyleti kamat és évi 20 % késedelmi kamat megfizetése mellett. A szerződő felek rögzítették továbbá, hogy a felperes a futamidő alatt bármikor és különösen késedelmes fizetés esetén jogosult a kölcsön összegére megfelelő fedezetbiztosítékot követelni, amelynek teljesítésére a kölcsönvevő kötelezettséget vállalt. A felperes a kölcsönösszeget 2003. június 12. napján átutalta a **(T.)** Rt. számlájára. Ezt követően a felek a 2003. szeptember 5-i keltezésű okirat szerint a kölcsön visszafizetésének határidejét 2003. szeptember 30. napjára módosították, majd 2003. október 30. napján a lejárat időpontját ismételtlen meghosszabbították. Erre vonatkozóan két, a visszafizetési határidő dátumát illetően eltérő szerződéspéldány áll rendelkezésre; az egyikben 2006. szeptember 30-a, a másikban 2008. szeptember 30-a szerepel a lejárat időpontjaként. A szerződés október 30-i módosítása során a felek rendelkeztek továbbá arról, hogy a felperes a kölcsöntőke összegét a kölcsön teljes futamidejére kamatmentesen nyújtja a kölcsönvevőnek, valamint, hogy a kölcsönvevő a kölcsöntőke lejáratot megelőző visszafizetésére kizárólag abban az esetben jogosult, ha ahhoz a kölcsönadó előzetesen írásban kifejezetten hozzájárul. A felperes kijelentette továbbá, hogy a kölcsön összegére vonatkozó fedezetigényének kielégítésére elfogadja a kölcsönvevő tulajdonosi köréből felajánlott fedezetbiztosítékot is.

A alperesek 2003. október 27. napján megvásárolták a **(N.)** Zrt. teljes részvénycsomagját akként, hogy azok 95 %-át az I.r., 5 %-át pedig a II.r. alperes szerezte meg. A részvények a megvásárlásukhoz folyósított hitel biztosítékaként óvadéki letétben kerültek elhelyezésre az **(O.)** Rt. finanszírozó pénzintézetnél. A gazdasági társaság alapító okirata 11.1. pontja szerint a névre szóló részvények átruházása esetén a többi névre szóló részvény tulajdonosát - részvénytulajdona arányában - elővásárlási jog illeti meg harmadik féllel szemben. Az elővásárlási jog ténye az alapító okirat erre vonatkozó pontjának megjelölésével együtt feltüntetésre került a részvényeken. Utóbb a létesítő okirat módosításra került, s ennek során egyes pontjainak megjelölése változott, így az elővásárlásra vonatkozó - az eredetivel megegyező tartalmú - rendelkezéseket a módosítást követően a 9.2. pont rögzíti.

A felperes és az I.r. alperes között 2003. október 30. napján opciós szerződés jött létre, amely szerint az I.r. alperes vételi jogot engedett 5 évi időtartamra 500.000.000,- Ft opciós vételár mellett, az **(O.)** Rt-nél óvadéki letétben lévő **(N.)** Zrt. részvények tulajdonában álló részvénycsomagjának 50 %-ára.. A szerződő felek az 1. pontban utaltak a szerződéskötés előzményeire, nevezetesen

a felperes és a **(T.)** Zrt. között létrejött kölcsönszerződésre, mint olyanra, amely nélkül az érintett megállapodás nem jött volna létre. A szerződés 8. pontja rögzíti, hogy a felek az opciós vételárat az összes körülményre, ezen belül különösen az opció jogosultja által a kötelezett tulajdonosi érdekkörébe tartozó **(T.)** Zrt-nek nyújtott több éves futamidejű, kamatmentes, nagy összegű kölcsönre, valamint az ahhoz fűződő fedezetbiztosítéki igényre tekintettel határozták meg 500.000.000,- Ft összegben.

A felek ugyanezen a napon újabb megállapodást kötöttek, amelyben a felperes vállalta az opciós vételárat terhelő személyi jövedelemadó 50 %-ának a megfizetését.

A felek 2003. november 30. napján a vételi jog alapítására vonatkozó szerződést módosították akként, hogy a felperes az opciós joga gyakorlása esetén a vételár-fizetési kötelezettségét beszámítással is teljesítheti oly módon, hogy a **(T.)** Zrt-vel szemben fennálló 200 millió forint összegű kölcsöntőke követelését az I.r. alperesre ruházza. Ezt meghaladóan a szerződés 3. pontjában a **(T.)** Zrt. és a felperes között létrejött kölcsönszerződést is módosították, miszerint ha az opció lehívására a kölcsöntőke folyósításának napját követő 3 év elteltét követően kerül sor, úgy a kölcsöntőke összege után a mindenkorli negyedéves bubornak megfelelő kamatot is jogosult a felperes felszámítani, amelynek elszámolása az általa fizetendő opciós vételárban történik.

A kölcsönszerződést és annak módosításait, továbbá az opciós szerződést és annak módosítását az **(O.)** Nyrt. kabinetfőnöke, **(személy 1. neve)** készítette, valamennyi szerződés aláírására az **(O.)** Nyrt. központi székházában került sor.

A felperes a 2008. április 29. napján kelt nyilatkozatával értesítette az I.r. alperest, hogy a **(N.)** Zrt. 800 db névre szóló részvényére vonatkozóan gyakorolja a vételi jogát. Tájékoztatva egyidejűleg az I. r. alperest, hogy az **(O.)** Nyrt-től beszerezte a vételi jog gyakorlásához szükséges hozzájárulást. Közölte továbbá, hogy az 500 millió forint opciós vételárat a kölcsönszerződés alapján fennálló tőkekövetelés összegének beszámításával csökkenti akként, hogy a kölcsöntőkét az I.r. alperesre engedményezi. Mindezek alapján a kölcsönkövetelésének beszámítása után fennmaradó opciós vételárrészt 300 millió forintban, míg a részleges adómegettérítési kötelezettségének összegét 111.150.000,- Ft-ban határozta meg. Kérte az I.r. alperest bankszámla számának közlésére a vételár átutalása érdekében. Tájékoztatva továbbá az I.r. alperest arról, hogy egyidejűleg a képviselőjét ellátó ügyvédi irodánál a teljes összeget ügyvédi letétbe helyezte.

A II.r. alperes 2008. május 15-én bejelentette az I.r. alperesnek, hogy a felperes vételi nyilatkozatában foglalt feltételeket teljes terjedelemben elfogadja, s él az

érintett részvényekre vonatkozó elővásárlási jogával. Az I.r. alperes nyomban tájékoztatta a felperest a II.r. alperes részéről történt elővásárlási jog gyakorlásáról, ugyanakkor még

ugyanezen a napon közjegyző előtt jognyilatkozatot tett, miszerint fenntartja az opciós és az elővásárlási jog gyakorlásával létrejött szerződés megtámadásának jogát.

Az I. r. alperes nem közölte a felperessel a bankszámlaszámát, ezért a felperes 2008. május 13. napján 411.150.000,- Ft-ot, majd - miután a **(T.)** Zrt. jogutódja, a **(B.)** Zrt. 2008. június 24-én a felperes részére 269.479.452,- Ft-ot átutalt a kölcsön visszafizetése jogcímén -

2008. július 22. napján további 2 millió forintot bírósági letétbe helyezett az opciós vételár teljesítéseként.

A felperes módosított keresetében kérte az alperesek egyetemleges kötelezését a **(N.)** Zrt. mindenkori részvényei 50 %-ának kiadására akként, hogy azok szabályszerűen kiállított és az I.r. alperes által aláírt üres, vagy a felperes nevére szóló forgatmánnyal legyenek ellátva, vagy ennek hiányában a szükséges forgatmányt a Ptk. 295. §-a alapján a bíróság ítéletével pótolja, és kötelezze az I.r. alperest, mint a **(N.)** Zrt. igazgatóságának elnökét a tulajdonosváltás részvények hátoldalán való feltüntetésére és a társaság részvénykönyvében történő átvezetésére.

Kérte továbbá a II. r. alperes elővásárlási jogának gyakorlásával az alperesek között létrejött adásvételi szerződés érvénytelenségének vagy vele szembeni hatálytalanságának megállapítását. Ez utóbbi keresetét elsődlegesen arra alapította, hogy az elővásárlási jog gyakorlása a Ptk. 375. § (3) bekezdésébe ütközik, ezért semmis. Álláspontja szerint az elővásárlási jog jogosultja kizárólag a szerződés megkötése előtt közölt vételi ajánlat vonatkozásában élhet e jogával, ebből következően a vételi jog gyakorlásával joghatályosan létrejött adásvétellel szemben az elővásárlási jog gyakorlása kizárt. Hangsúlyozta, az elővásárlási jog alapján megkötendő adásvétel érvényes létrejöttéhez a dolog tulajdonosának tényleges eladási szándéka szükséges, amely az I.r. alperes részéről hiányzott, hiszen a vételi jog gyakorlásával egyoldalú jognyilatkozattal jött létre a szerződés.

Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a kikötött elővásárlási jog vele szemben hatálytalan, tekintettel arra, hogy az elővásárlási jog részvényeken való felülbélyegezésére nem a Gt. 203. § (1) bekezdésében foglaltak szerint került sor. A részvényeken az elővásárlási jog feltüntetése az alapító okirat 11.1. pontjára utal, holott az elővásárlási jog gyakorlásának időpontjában a **(N.)** Zrt-nek nem alapító okirata, hanem alapszabálya volt, amelynek 9.2. pontja rendelkezik az elővásárlási jog gyakorlásáról.

Harmadlagos hivatkozása szerint a II.r. alperes elővásárlási jogát nem a vételi ajánlat feltételeinek elfogadásával gyakorolta, a szerződés megkötéséhez ugyanis saját jogán előzetesen be kellett volna szereznie a finanszírozó **(O.)** Nyrt. hozzájáruló nyilatkozatát,

amely nem történt meg, s a vételár megfizetése sem a vételi jog gyakorlására vonatkozó jognyilatkozatban foglaltakkal azonos feltételekkel valósult meg. Ő ugyanis a vételi jogának gyakorlására vonatkozó nyilatkozatának megtételével egyidejűleg ügyvédi letétbe helyezte az opciós vételárat, ehhez képest a II.r. alperes az elővásárlási jogának gyakorlására vonatkozó nyilatkozatot 2008. május 15. napján tette meg, a vételárat viszont csak 2008. május 28. napján teljesítette.

Negyedleges álláspontja szerint a **(N.)** Zrt. alapszabálya 9.2. pontja értelmében a II.r. alperes csak az 5 %-os mértékű részvénytulajdona arányában, vagyis az opcióval érintett 50 % részvényt pakett 5 %-ára gyakorolhatta volna elővásárlási jogát.

Ötödlegesen hivatkozott arra, hogy az alperesek között az elővásárlási jog gyakorlása folytán létrejött adásvételi szerződés színlelt, az alperesek szándéka valóságosan nem irányult adásvételi szerződés létrehozására.

Végül hatodlagos hivatkozása szerint az elővásárlási jog gyakorlásával létrejött színlelt szerződés az I.r. alperes javára szóló visszavásárlási jog gyakorlását leplezi, amely szintén érvénytelen, mert az alapszabály a részvényesek visszavásárlási jogára nézve nem tartalmaz rendelkezést, és az a részvényeken sem került felülbélyegzésre.

Az I.r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint közte és a felperes között nem jött létre opciós megállapodás, egyrészt ugyanis a felperest a szerződés megkötését megelőzően nem ismerte, annak tartalmában a felperessel sem személyesen, sem közvetítő útján nem állapodott meg, másrészt az írásba foglalt szerződés nem tartalmazza az opciós szerződés egyik lényeges elemét, az opciós díjat.

E védekezése alaptalansága esetére az opciós szerződés semmisségére hivatkozott, semmisségi okként jelölve meg annak színleltségét, jó erkölcsbe és jogszabályba ütközését. Állítása szerint a szerződés az opciós jog jogosultjának személyét illetően színlelt, a felperes csak nevét adta a szerződéshez, annak tartalmát **(személy 2. neve)** határozta meg, a leplezett szerződés pedig a kötelező alakítás hiányában nem érvényes. Érvelése szerint a vételi jogot biztosítéki céllal alapították, a szerződés azonban a zálogjogi szabályok megkerülésére irányult, a lex commissoria tilalmába ütközik, nem írja elő ugyanis az elszámolási kötelezettséget, így nem biztosítja, hogy a vételi jog jogosultja ne gazdagodhasson a biztosíték érvényesítése esetén. Ez pedig olyan „extra hasznot” eredményezne a felperes számára, amely jóerkölcsbe is ütközik. Hivatkozott továbbá arra, hogy az opció gyakorlása idő előtti volt, hiszen a kölcsön, amelynek biztosítékaul szolgált, 2008. szeptember 30. napján járt le.

- 6 -

A fentieken túl viszontkeresettel megtámadta a opciós szerződést feltűnő értékkülönbség és megtévesztés címén. Állítása szerint a szerződés tárgyát képező részvények már a szerződéskötéskor is többszörös értéket képviseltek az opciós árhoz viszonyítva. Megtévesztésre alapítottan arra az esetre támadta meg a szerződést, ha a bíróság az opciót befektetési célzatúnak minősítené.

A fenti védekezései eredménytelensége esetére megtámadta a vételi jog gyakorlásával létrejött adásvételi szerződést is feltűnő értékkülönbség címén, állítva, hogy a vételár és a részvények valós értéke közötti különbség mintegy 100-szoros.

Az elővásárlási jog gyakorlásával összefüggő kereset tekintetében elsődlegesen a felperes perbeli legitimációjának hiányára hivatkozott, kiemelve, hogy a felperes e szerződésnek nem alanya.

A II.r. alperes ellenkérelme ugyancsak a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint elővásárlási joga szabályszerűen feltüntetésre került a részvényeken, e jogát a vételi jog gyakorlásával összefüggésben is jogosult volt érvényesíteni.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte. Hangsúlyozta, hogy a vételi jog alapítása nem biztosítéki, hanem befektetési célt szolgált, az opciós jog ellenértéke a kölcsön kamatmentessége volt. Állította, hogy az opciós vételár a vételi joggal érintett részvények szerződéskötés kori reális értékének megfelelően került meghatározásra.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét és az I.r. alperes viszontkeresetét egyaránt elutasította. Megkereste a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság Gazdasági Hivatalát a teljesítési letét felperes részére történő visszafizetése iránt. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 3.750.000,- Ft, a II.r. alperesnek pedig 1.250.000,- Ft elsőfokú perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a felperes valamennyi eshetőleges keresete a perbeli részvényekre vonatkozó tulajdonjogának megállapítására irányult, ezen igény érvényesítése érdekében hivatkozott az elővásárlási jog gyakorlásával az alperesek között létrejött szerződés érvénytelenségére, így az érvénytelenség megállapításához fűződő jogi érdekeltisége, s ezáltal keresetösségi joga megállapítható.

A vételi jogot - az okirati és egyéb bizonyítékok mérlegelése alapján - biztosítéki célú opciónak minősítette. Ezt alátámasztó bizonyítékként értékelte az opciós megállapodás kölcsönszerződésre utaló rendelkezéseit, a 2003. november 30-i szerződésmódosítás azon kitételét, amely lehetővé tette az opciós vételár részbeni teljesítéseként a (T.) Zrt. részére nyújtott kölcsönösszeg beszámítását, valamint a kölcsönszerződésnek azt a rendelkezését, amely a kölcsönvevő kötelezettségévé tette biztosíték adását. Hangsúlyozta, a felperes nem vitásan nem rendelkezett ismeretekkel az átalakulás folytán létrejött (N.) Zrt. vagyoni helyzetéről, holott ez a befektetési célú opciónak nyilvánvalóan nélkülözhetetlen velejárója lett volna. Álláspontja szerint miután az opció tárgya értékpapír, arra a Ptk. 270. § (2) bekezdése értelmében a zálogjog szabályait kell alkalmazni. Megalapozatlannak találta az opciós szerződés létre nem jöttére, valamint semmisségére vonatkozó II. r. alperesi védekezést. A színlelt ségre alapított érvénytelenség körében hangsúlyozta,

Gf.II.30.054/2011/3. szám

az I. r. alperes nem tudta bizonyítani, hogy a felperes akarata nem irányult az okiratban foglalt tartalmú megállapodás létrehozására, ezért nem találta megállapíthatónak, hogy a szerződés alanyában színlelt volt, azaz, hogy az opciós jog jogosultjaként a szerződést valójában nem a felperes, hanem az I. r. alperes által megjelölt **(személy 2. neve)** kötötte. Nem fogadta el azt az I. r. alperesi álláspontot sem, miszerint a megállapodás a lex commissoria tilalmába ütközik, miután a felek szerződése nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné, hogy a hitelező a kielégítési jog megnyíltá előtt

egyoldalú nyilatkozattal létrehozott adásvétel útján szerezze meg a részvények tulajdonjogát. Arra a következtetésre jutott, hogy a kölcsön visszafizetésének a határideje ténylegesen 2006. szeptember 30-a volt, következésképp az opciós jog gyakorlása nem tekinthető idő előttinek. A vételi jog gyakorlásával létrejött adásvételi szerződés feltűnő aránytalanságra alapított megtámadását határidőben érvényesítettnek, ugyanakkor sikertelennek ítélte, kiemelve, hogy az I. r. alperes a szerződéssel járó előnyöket és hátrányokat mérlegelve döntött a szerződés megkötése mellett. Kifejtette a továbbiakban, hogy a II.r. alperest, mint a társaság részvényesét, megillette az elővásárlási jog a vételi jog gyakorlójával szemben. Az elővásárlási jog gyakorlása az alapszabály, a Gt. és a Ptk., vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően történt, következésképp az I. és a II.r. alperesek között a részvény-átruházási szerződés érvényesen létrejött. Erre figyelemmel mellőzte a felperes további „eshetőleges kereseti kérelmeinek” a vizsgálatát. Rámutatott arra, hogy a felperesi vételi jog gyakorlását követően a **(T.)** Zrt. jogutóda a kölcsön összegét annak járulékaival együtt egy összegben teljesítette, s ezzel a kölcsönszerződés és azzal együtt a zálogjognak minősülő vételi jog szintén megszűnt. Végül utalt arra, hogy a kereset elutasítása folytán okafogyottá vált a felperes biztosítási, illetve ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelme, ezért ezek tárgyában döntést nem hozott.

Az ítélet ellen a felperes és az I.r. alperes fellebbezést, a II.r. alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

A felperes kiegészített fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint téves az elsőfokú bíróságnak az opciós megállapodás biztosítéki jellegére vonatkozó megállapítása. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzte mindazokat a bizonyítékokat, így különösen **(személy 1. neve)** tanú vallomását, amelyek az opció befektetési jellegét igazolják. Állította, célja kifejezetten a vételi jog alapítása volt, amelynek előfeltétele volt a kölcsön nyújtása a **(T.)** részére, a kölcsön nyújtásával kívánta ugyanis az I.r. alperes számára bizonyítani üzleti megbízhatóságát, befektetési szándéka komolyságát. Érvelése szerint tévesen kötelezte őt az elsőfokú bíróság az opciós megállapodás befektetési jellegének bizonyítására, hiszen a vételi jog

alapeseite éppen a befektetési jellegű vételi jog, így annak biztosítéki jellege tekintetében merült fel a bizonyítási kötelezettség. Kiemelte, maga az I.r. alperes sem tekintette biztosítéki célúnak az opciót, amit az is bizonyít, hogy a **(T.)** Zrt. jogutóda, a **(B.)** Zrt. a kölcsönt a lejárat után külön felszólításra fizette vissza, ha ugyanis biztosítéki lett volna az opció, akkor azt határidőben visszafizeti és nem kockáztatja, hogy a felperes él a vételi jogával. A befektetési jelleg mellett szól érvelése szerint a fentiekén túl az a szerződéses kikötés is, amely ellenőrzési jogot biztosít a társaság üzletvitele felett a vételi jog jogosultjának, továbbá, hogy a megszerezhető részvények száma nem a kölcsön összegéhez, hanem a társaság összes részvényeihez képest került meghatározásra, valamint az a számára biztosított többletjogosultság, miszerint az I.r. alperes a tulajdonában álló, vételi joggal nem érintett további 45 % részvény felett elővételi jogot is engedett neki. Hangsúlyozta, a biztosítéki opció ellen szól, hogy a biztosítékként felajánlott

részvények az **(O.)**nál óvadéki letétben voltak, így a vételi jog érvényesítéséhez a pénzügyi intézet előzetes hozzájárulására volt szükség, valamint, hogy az I.r. alperes a **(N.)** Zrt. részvényeire engedett vételi jogot, holott az I.r. alperes a **(T.)** Zrt.-ben is minősített többségű befolyással bírt, így a kézenfekvő az lett volna, hogy ennek a társaságnak a részvényeit ajánlja fel biztosítékként. Ugyancsak a biztosítéki célzat ellen szól megítélése szerint a kölcsöntartozás vételárba való beszámíthatóságáról történő szerződésmódosítás, a kölcsönszerződés és a vételi jog eltérő időtartama, az a tény, hogy a vételi jog gyakorlásának időpontja teljes mértékben független volt a kölcsön visszafizetésének időpontjától és annak tényétől, a kölcsön kamatmentessége, ami az opciós jog ellentételezését jelentette, továbbá, hogy az opciós megállapodás megkötésére csak közel fél évvel a kölcsönszerződés megkötése és a kölcsön nyújtása után került sor. Tévesnek minősítette e tekintetben az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, amely szerint a kölcsönszerződés, az opciós szerződés és azok módosításai egyidőben kerültek az I.r. alperes részéről aláírásra.

Hangsúlyozta, hogy a vételár összegét már a II.r. alperes elővásárlási jogának gyakorlását megelőzően, 2008. május 9-én bírósági letétbe helyezte, s nem az elsőfokú bíróság által megállapított 2008. július 22-i időpontban. Álláspontja szerint az a tény, hogy a kölcsönszerződés kötelezettjeként a **(B.)** Zrt. a kölcsön visszafizetési határidejét követő 2 évvel a kölcsönt visszafizette, nem jelentheti a vételi jog megszűnését, vagy az érvényes joggyakorlás akadályát.

Változatlan álláspontja szerint a II.r. alperes elővásárlási joga kizárólag akkor nyílt volna meg, ha a tulajdonos I.r. alperes a részvényeket el akarta volna adni, az elővásárlási jog gyakorlására a II.r. alperesnek legfeljebb az opciós megállapodás megkötésekor lett volna lehetősége. Hangsúlyozta, az I.r. alperes a megállapodás 4. és 10. pontjában szavatosságot vállalt arra, hogy az opciós részvénycsomag általa történő megszerzése nem ütközik semmilyen akadályba. Kiemelte, hogy a vételi jog részvényeken történő felülbélyegzése nem volt szükséges, egyébként is az I.r. alperesnek lett volna kötelessége a felülbélyegzés iránt intézkedni.

Gf.II.30.054/2011/3. szám

Fenntartotta azt a másodlagos hivatkozását is, amely szerint az elővásárlási jog, annak a részvényeken való szabályos felülbélyegzése hiányában vele szemben hatálytalan. Emellett sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a további eshetőlegesen előterjesztett négy kereseti kérelmét nem vizsgálta. E „kereseti kérelmeket” változatlanul fenntartotta, megismételte annak elsőfokú eljárásban előadott indokait. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság okafogyottá nyilvánította a biztosítási intézkedés, illetve ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelmét és nem döntött azokról. Támadta az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is, mivel az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az I.r. alperes a keresettel azonos pertárgyértékű viszontkeresete kapcsán pervesztes lett.

Az I.r. alperes fellebbezése egyrészt az elsőfokú ítélet indokolásának a megváltoztatására irányult. Ennek keretében elsődlegesen annak megállapítást kérte, hogy a perbeli

kölcsön- és opciós megállapodás színlelt szerződés, erre tekintettel semmis, míg a leplezett opciós szerződés a Ptk. 375. § (1) bekezdésében előírt kötelező alakszerűség mellőzése miatt létre nem jött szerződésnek minősül. Másodlagosan azt kérte megállapítani az ítélet indokolásában, hogy a felperes a vételi jogot szabálytalanul, idő előtt gyakorolta, erre tekintettel a részvény-átruházási szerződés érvényesen nem jött létre, harmadlagosan pedig annak megállapítását kérte, hogy a biztosítéki célú opciós megállapodás a lex commissoria tilalmába ütközik, a zálogjogi szabályok megkerülésére irányult, s erre tekintettel, valamint jóerkölcsbe ütközés okán semmis.

A továbbiakban fellebbezési kérelme a részvény-átruházási szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló viszontkeresetet elutasító ítéleti rendelkezés megváltoztatására irányult.

Fellebbezése indokait illetően mindenben fenntartotta az elsőfokú eljárásban előterjesztett ténybeli és jogi indokait.

A II.r. alperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság állapítsa meg, miszerint az opciós jog nem szűnt meg, azonban az elővásárlási jog szabályos és érvényes gyakorlása folytán a felperesnek a per tárgyát képező részvények kiadására vonatkozó igénye megalapozatlan. Érvelése szerint téves az elsőfokú ítélet azon következtetése, miszerint arra tekintettel, hogy az opció tárgya értékpapír volt, arra a zálogjog szabályait kell alkalmazni.

A felperes és az I.r. alperes a részletesen megindokolt fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével érintett rendelkezéseinek helybenhagyását kérték.

A fellebbezések - a felperes elsőfokú ítélet perkoltságra vonatkozó rendelkezését támadó jogorvoslati kérelme kivételével - **és a csatlakozó fellebbezés egyaránt alaptalan.**

- 10 -

A perbeli jogvita elbírálása során - az I. r. alperes védekezésében foglaltakra figyelemmel - elsődlegesen azt kellett vizsgálnia az ítélőtáblának, hogy a felperes és az I. r. alperes között létrejött-e a kereset jogalapjaként megjelöl opciós szerződés, s ha igen, az érvényes-e.

Az I.r. alperes az opciós szerződés létre nem jöttét, valamint a jogosulti pozíciót illetően a szerződés alanyában való színleltségét ugyanarra a körülményre alapította, nevezetesen, hogy az opciós szerződést ténylegesen **(személy 2. neve)**ral kötötte meg, a felperes csak nevét adta az ügyletnek, a megállapodás feltételeinek meghatározásában semmilyen szerepe nem volt, az ügyletkötés során **(személy 2. neve)** „strómanjaként” járt el. Tény ugyanakkor, hogy a perbeli kölcsön- és opciós szerződés, valamint azok módosításai is szerződő félként a felperest jelölik meg, az írásba foglalt szerződéseket az I. r. alperes által sem vitatottan a felperes írta alá. A vételi jogot alapító szerződés megkötésének időpontjában az I. r. alperes tisztában volt azzal, hogy a felperes saját nevében lép fel az ügyletkötés során, szerződő partnereként a felperest elfogadta, mind a kölcsön-, mind az

opciós szerződést s azok módosításait annak tudatában írta alá, hogy a megállapodásokat rögzítő okiratok kölcsönadóként és az opciós jog jogosultjaként a felperest tüntetik fel. Maga sem állított olyat, hogy **(személy 2. neve)**ral vagy harmadik személlyel egyezett volna meg akár a kölcsön folyósításában, akár a vételi jog alapításában. Az, hogy megítélése szerint a felperes a szerződéskötések során harmadik személy megbízásából, illetve utasításai szerint járt el, irreleváns, még akkor is, ha ez valóban így volt. Nem vitás ugyanis, hogy a felperes az érintett szerződésekben képviselői minőségére semmilyen formában nem utalt, az ügyletkötések során saját nevében járt el. Ez pedig azt jelenti, hogy fellépése az I. r. alperes által e vonatkozásban állítottak bizonyítottsága esetén - a hatályos Ptk-ban nem szabályozott, de a jogirodalomban, a joggyakorlatban (BDT. 2006/1935., BH.2004/474.) és a 2009. évi CXX. törvénnyel elfogadott, de hatályba nem lépett új Ptk-ban is ismert (5:65. §) - közvetett képviseletnek feleltethető meg, azaz annak az esetnek, amikor a képviselő a képviselt érdekében (javára és utasításai szerint) eljárva a saját nevében tesz jognyilatkozatot. Ilyen esetben a képviselt és a harmadik személy nem kerül közvetlen jogviszonyba egymással, a harmadik személlyel kötött szerződés alapján kizárólag a képviselt válik jogosítottá, illetve kötelezetté (Kézikönyv az új Polgári Törvénykönyvhöz - Complex Kiadó Kft 534. oldal).

Megjegyzendő, hogy a szerződés alanyát érintő színlelés esetén is érvényesül az az általános szabály, miszerint a színlelésnek valamennyi szerződő fél részéről fenn kell állnia. Valamelyik fél titkos fenntartása, vagy rejtett indoka a szerződés érvényessége szempontjából közömbös (Ptk. 207. § (5) bekezdés). Az I.r. alperesnek a felperes részéről fennálló színlelést pedig a kifejtettek szerint nem sikerült bizonyítania (BDT. 2001/390.). Ezen okból tehát a szerződés nem tekinthető érvénytelennek.

Nem állapítható meg az opciós szerződés semmissége a lex commissoria tilalmába ütközés miatt sem, a következőkre figyelemmel.

Gf.II.30.054/2011/3. szám

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a vételi jog alapítására biztosítéki céllal került sor. Az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatos érveit az ítéletábra maradéktalanul osztja, a felperesi fellebbezésben foglaltakra figyelemmel e körben kiemeli az alábbiakat.

Az opció fedezeti jellegére mind a kölcsön, mind a vételi jogot alapító szerződés utal. A 2004. június 11-i keltezésű kölcsönszerződés szerint: „a kölcsönadó a futamidő alatt bármikor, és különösen késedelmes fizetés esetén jogosult a kölcsön összegére megfelelő fedezetbiztosítékot követelni”; a 2003. október 30-i dátumozású szerződés 4. pontja pedig rögzíti, hogy a felperes „a kölcsön összegére vonatkozó fedezetigényének kielégítésére elfogadja a kölcsönnevő tulajdonosi köréből felajánlott kielégítő fedezetbiztosítékot is”. Az opciós megállapodás a szerződéskötés előzményeit illetően hivatkozik a kölcsönszerződésre, mint olyanra, amely nélkül e megállapodás megkötésére nem került volna sor. Lényeges, hogy a felperes keresetlevelében és a per első szakaszában maga is következesen biztosítéki célzatúnak minősítette a perbeli vételi jogot (keresetlevél II.4.1.,

43. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal, 95. számú beadvány: 1.2.3., 4.1.7.). Ettől eltérő jogi álláspontot csak a 2009. március 11. napján tartott tárgyaláson foglalt el, az opciót befektetési célzatúnak minősítve, az addig általa előadott tények ártértékelésével. Tény, hogy az I. r. alperes a vételi jog tárgyát képező részvényeket az opciós szerződés megkötését mindössze néhány nappal megelőzően vásárolta, nyilvánvalóan azért, mert azok megszerzésében jó üzleti lehetőséget látott. A vételi jog engedése tulajdonjogának jelentős korlátozását eredményezte, így életszerűtlen, hogy a fedezetnyújtástól eltérő más célra ilyen hatalmasságot engedett volna gyakorlatilag ellenszolgáltatás nélkül egy számára ismeretlen személynek. Nem fogadható el ugyanis a felperesnek az az előadása, miszerint a kölcsön kamatmentessé tétele jelentette az ellenszolgáltatást. Egyrészt ugyanis a felek ezt a körülményt a opciós ár kialakításánál vették figyelembe (Megállapodás 8. pont), másrészt a részvények megszerzésére az I. r. alperes által fizetett összeg nagyságát, a részvénytársaságban rejlő üzleti lehetőségeket, a részvények számát és az opciós jog 5 éves időtartamát is figyelembe véve a kamat nem jelenthetett kellő ellentételezést az I. r. alperes tulajdonjogának vételi jog jelentette korlátozásához képest. A felperes állítása szerint a kölcsönszerződés azért előzte meg az opciós megállapodást, mert a kölcsönnyújtással kívánta bizonyítani az I. r. alperes számára üzleti megbízhatóságát, befektetési szándéka komolyságát. A vételi jog engedése azonban a részvénytársaság, illetve az I. r. alperes oldaláról nézve nem jelentett befektetést, hiszen a felperes a vételi jogért nem fizetett, annak megszerzéséért nem vállalt semmilyen kötelezettséget, s maga a vételi jog is csupán jogot jelentett számára mindennemű kockázat vagy kötelezettség nélkül. Helyesen mutatott rá a fellebbezési ellenkérelmében az I. r. alperes, hogy az opció befektetési jellegét legfeljebb egy értékarányos opciós díj fizetése támaszthatta volna alá, opciós

- 12 -

díj meghatározására azonban nem került sor. Másoldalról a kölcsönösszeg **(T.)** Zrt. részére történő átutalása már hónapokkal az opciós szerződés megkötése előtt megtörtént, így az I. r. alperes mint a kölcsönvevő cég képviselője, legfeljebb azt érezhette kötelezettségének, hogy a kölcsönösszeg visszafizetésére biztosítékot nyújtson, arra viszont semmi nem kötelezte, hogy befektetési lehetőséget biztosítson a felperesnek. Nem mond ellent a biztosítéki jellegnek az osztalék-kifizetés felperesi jóváhagyáshoz kötése sem. A hitelezőnek ugyanis sokkal inkább érdeke, hogy a fedezetül szolgáló részvények forgalmi értékét egy esetleges osztalék-kifizetés ne csökkentse, mint a befektetési célból vételi jogot szerző, kockázatot nem vállaló jogosultnak. Nem cáfolja az opció biztosítéki jellegét az sem, hogy az opciós vételár nem egyezett meg a kölcsön összegével, egyrészt ugyanis a kölcsönt 3 éven túli visszafizetés esetén kamat is terhelte, másrészt nem lehetett közömbös a felperes számára, hogy amennyiben a kölcsönszerződésből eredő követeléséhez vételi joga gyakorlásával jut hozzá, milyen részvényhányadot, s ehhez képest milyen döntési jogosultságot szerez a részvénytársaságban. Nem alkalmas az opció biztosítéki jellegének cáfolatára az a tény sem, hogy a részvények az opciós szerződések megkötésekor óvadéki letétben voltak. Erről ugyanis a felperesnek nyilvánvalóan tudomása volt, hiszen a szerződéskötésnél közreműködő, a részvényügyletekben járatlan felperest segítő **(személy 1. neve)** tagja volt a **(N.)** Zrt.

Igazgatóságának, s egyben magas beosztású tisztséget töltött be az óvadék jogosultjánál is, így nyilvánvalóan ismerte és mérlegelte ezt a körülményt a szerződéskötéskor.

Nem értékelhető az opció biztosítéki jellege ellen szóló körülménynek az sem, hogy a felperes nem a kölcsönvevő (T.). Zrt. részvényeire tartott igényt fedezetként. Ez a körülmény ugyanis legfeljebb annyit bizonyít, hogy a (N.) Zrt. részvényeit biztosabb fedezetnek tartotta a (T.). Zrt. részvényeihez képest.

Lényeges ugyanakkor, hogy a kölcsön és az opciós jog kötelezettje eltért egymástól, így az a körülmény, hogy a felek egy engedményezési konstrukcióval tették az opciós árba beszámíthatóvá a kölcsöntartozást, ugyancsak az opció biztosítéki jellegét támasztja alá.

Mindezt értékelve helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vételi jog alapítása biztosítéki célból történt.

A hitelbiztosítéki (fiduciárius) célú opció, mint a Ptk-ban nem nevesített, de az üzleti, gazdasági életben széles körben alkalmazott dologi jogi biztosíték lényege, hogy amennyiben az alapügylet kötelezettje a vételi joggal biztosított követelését lejáratig nem teljesíti, a vételi jog jogosultja a vételi jog tárgyát egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja és az alapügyletből őt megillető követelését a vételárba történő beszámítás útján kielégítheti.

Ma már egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a biztosítéki célból kötött opciós szerződés önmagában a biztosítéki cél miatt nem érvénytelen (Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 1/2008 kollégiumi véleménye - megjelent a Bírósági Döntések Tára 2009. évi 2. számában, BH. 2002/182., BH. 2001/584., BDT.2002/736.számú eseti döntések).

Gf.II.30.054/2011/3. szám

A biztosítéki célú opció érvénytelenségét eredményezi azonban, ha az a klasszikus biztosítéki jogintézmény (a zálogjog) kógens, a biztosítéki jellegből fakadó és az adóst védő rendelkezéseinek megkerülésére és kijátszására irányul. A Ptk. 255. § (2) bekezdése szerint semmis a kielégítési jog megnyílt előtt létrejött az a megállapodás, amely szerint a jogosult a kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén megszerzi a zálogtárgy tulajdonját (lex commissoria). Annak a kérdésnek az eldöntéséhez, hogy a perbeli megállapodás e jogszabályi tilalomba ütközik-e, szükséges értelmezni a megállapodás 5. pontjában szereplő azon kitélt, miszerint a felperes a vételi jogot a futamidőn belül bármikor gyakorolhatja. A Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. A Ptk. értelmezési szabályából következően tehát annak van jelentősége, hogy a szerződés aláírásakor a felek „a bármikor” kitételnek milyen értelmet tulajdonítottak. A biztosítéki célú opciónak a fentiek szerinti - az üzleti, gazdasági életben közismertnek tekinthető - tartalmát is figyelembe véve az említett rendelkezés akként értelmezhető, hogy bármikor a vételi jog megnyílt után, azaz bármikor, ha a felperesnek a kölcsön visszakövetelésére vonatkozó jogosultsága megnyílik. Ez nem feltétlenül jelentett a lejárat szerződésben meghatározott időpontjával azonos időpontot, hiszen a kölcsönt a futamidő letelte előtt is lejárttá tehetette a szerződésnek a Ptk. 525. § (1) bekezdésében

meghatározott körülmények valamelyikére hivatkozással történő azonnali hatályú felmondása. Következésképp a futamidőn belül is megnyílhatott a felperes jogosultsága a vételi jog gyakorlására.

Megjegyzendő, hogy a „bármikor” felperes szerinti értelmezése, nevezetesen, hogy a kölcsönszerződés lejárta előtt is jogosult volt vételi jogával élni, azzal a következménnyel járna, hogy az opciós szerződés e kitétele a lex commissoria tilalmába ütközne. Az ilyen tartalmú szerződéses kikötés ugyanis a zálogjog, mint klasszikus dologi jogi biztosíték fentebb idézet alapvető szabályának a megkerülését célozná, s ezáltal a Ptk. 202. § (2) bekezdése értelmében érvénytelennek minősülne.

A kifejtettek alapján tehát nem állapítható meg, hogy a felperes a kielégítési jog megnyílt előtt, vagy elszámolási kötelezettség nélkül érvényesíthette volna opciós jogát, ezért alaptalanul hivatkozik arra az I.r. alperes, hogy ezen oknál fogva a megállapodás a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján érvénytelen.

Ugyancsak alaptalan az az I. r. alperesi álláspont, miszerint az opciós szerződés jóerkölcsbe ütközik. E vonatkozásban az ítéltábla visszautal az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatos helyes indokaira.

Alaptalanul támadta az I. r. alperes a vételi jogot alapító szerződést szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalanságára hivatkozással is. Az opciós szerződésben kikötött szolgáltatás ugyanis magának a vételi jognak az engedése, az

- 14 -

ellenszolgáltatás pedig - az I. r. alperes álláspontjától eltérően - nem a biztosítésként lekötött dolog, hanem az opciós díj, amelynek a meghatározása azonban nem szükségképpen eleme az opciós szerződésnek. Az opció tárgyát képező dolog (jelen ügyben a részvények) és az opciós vételár az opciós jog gyakorlásának eredményeként létrejövő adásvételi szerződés tartalmát képező szolgáltatás és ellenszolgáltatás, következésképpen az ezek közötti esetleges értékaránytalanság magának az opciós szerződésnek az érvényességét nem érinti.

Miután az opciós szerződés érvénytelensége az I. r. alperes által megjelölt érvénytelenségi okok egyike alapján sem volt megállapítható, hangsúlyos szerepet kapott a kölcsönszerződés lejáratának időpontja, hiszen ez döntötte el azt a kérdést, hogy a felperes az opciós jogát annak megnyílt után gyakorolta-e. Tény, hogy a felek két eltérő teljesítési határidőt tartalmazó szerződést írtak alá, az egyikben 2006. szeptember 30-a, a másikban 2008. szeptember 30-a szerepel a kölcsön visszafizetésének végső határidejeként. Nem vitásan mindkét okirat eredeti, az azon szereplő aláírások valódiak. Tekintve, hogy a fentiekben írtak szerint a felek szerződése alapján a vételi jog a kölcsön visszafizetésére nyitva álló határidő eredménytelen elteltét követően nyílt meg, a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy tényleges

megállapodásuk a 2006. szeptember 30-i lejáratú időpontra vonatkozott. Ezt azonban bizonyítani nem tudta, ezért az ítélet tábla - az elsőfokú ítélet megállapításával szemben - a kölcsön lejáratú időpontjaként 2008. szeptember 30. napját fogadta el. A fentebb indokoltak szerint a felperes csak ezen időpont után gyakorolhatta volna jogszerűen a vételi jogát, a kölcsön azonban időközben 2008. június 24-én kiegyenlítést nyert, s ezzel a felperes vételi joga megszűnt. A felperesnek a vételi jog megnyílta előtt tett jognyilatkozata nem hatályos, az az adásvételi szerződést nem hozta létre, s ezáltal a II.r. alperes elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó jognyilatkozatához sem fűződik joghatás.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a kölcsön 2006. szeptember 30-i lejáratú határidejének bizonyítottsága sem eredményezné a kereset megalapozottságát az alábbiakra figyelemmel. Ebben az esetben az lenne megállapítható, hogy a felperes jogszerűen élt opciós jogával, ezért az I.r. alperes fellebbezése kapcsán vizsgálni kellene az opciós jog gyakorlásának eredményeként létrejött részvény-átruházási szerződés érvényességét, mivel az I.r. alperes ezt a szerződést is megtámadta viszontkeresettel a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő aránytalansága jogcímén. Viszontkeresete megállapításra irányul. A megállapításra irányuló egyéb keresetnek azonban a Pp. 123. §-a alapján csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. A jogvédelem szükségessége és a teljesítés követelésének kizártsága két együttes

Gf.II.30.054/2011/3. szám

feltétel, bármelyik hiányában megállapítási kereset nem indítható. Az nem vitás, hogy az I.r. alperes - az adásvétel realizálásának hiányában - teljesítést nem kérhet, az adott érvénytelenségi okra azonban az I.r. alperes a keresettel szemben védekezésnek is hivatkozhatott, a keresettel szembeni védekezéseként felhozható igény pedig nem érvényesíthető önálló megállapítási keresetként, azaz megállapítási viszontkereset előterjesztésének nincs helye (BDT. 2009/2143/I., BH. 1985/195.). Annak azonban nincs akadálya, hogy az I.r. alperes ezen hivatkozását a keresettel szembeni védekezésnek vizsgálja a bíróság. A Ptk. 201. § (2) bekezdése értelmében a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás, azaz az opció tárgyát szolgáló dolog és annak vételára közötti feltűnően nagy értékkülönbségnek a szerződés megkötésének időpontjában kell fennállnia. Ez az időpont opción alapuló adásvétel esetén a vételi jog gyakorlásának időpontja, hiszen a vételi jog jogosultjának a vételi jog gyakorlására irányuló egyoldalú jognyilatkozata hozza létre az adásvételi szerződést. A tényleges jogsérelem a dolog értéke és annak vételára közötti feltűnően nagy értékkülönbség miatt csak akkor keletkezik, amikor a vételi jog gyakorlása folytán már létrejött a felek között az adásvételi szerződés, hiszen csak ezzel válik követelhetővé egyrészt a dolog tulajdonjoga, másrészt a vételár teljesítése (Dr. Wellmann György: Megtámadható-e feltűnően nagy értékkülönbség jogcímén a vételi jogot engedő szerződés, illetve a vételi jog gyakorlása

folytán létrejövő adásvétel (Gazdaság és jog 2007. január 1. szám). Mindebből pedig az következik, hogy az adásvétel létrejöttékor fennálló értékviszonyok figyelembevételével vizsgálendő a feltűnő aránytalanság fennállta, téves tehát az elsőfokú bíróság ítéletének feltűnő értékaránytalanság hiányára vonatkozó érdemi vizsgálatot mellőző okfejtése. Annak megállapítása, hogy a vételi jog gyakorlásának időpontjában az értékaránytalanság kirívó-e, szakértői bizonyítás lefolytatását tenné szükségessé. Szakértői vélemény beszerzése azonban az ítéletábra már kifejtett eltérő jogi álláspontja miatt szükségtelen.

Az opciós jog gyakorlása folytán létrejövő adásvételi szerződés I.r. alperes általi megtámadásának sikertelensége sem eredményezné azonban a felperes pernyertességét. Ebben az esetben ugyanis az adásvételi szerződés létrejötte a II.r. alperes elővásárlási jogának megnyíltával járna, amely szükségessé tenné a felperesnek az elővásárlási jog gyakorlásával az alperesek között létrejött adásvételi szerződés érvénytelenségének, illetve hatálytalanságának a vizsgálatát. Itt utal az ítéletábra arra, hogy a felperes keresete ugyanazon anyagi jogi jogkövetkezmény érvényesítésére irányul különböző jogcímen. Az elővásárlási jog gyakorlása folytán létrejött szerződés érvénytelenségének, illetve hatálytalanságának megállapítására irányuló másodlagos-hatodlagos keresetnek nevezett kérelmei - azok tartalmát tekintve - nem eshetőleges keresetek, hanem eshetőleges jogcímen előterjesztett

- 16 -

egyetlen kereset. (Dr. Kiss Gábor: Az eshetőleges kereseti kérelem I. Céghírnök 2010. szeptember, 9. szám). Az elsőfokú bíróság ezen eshetőleges jogcímek közül kettőt vizsgált érdemben, az e körben kifejtett álláspontjával az ítéletábra mindenben egyetért.

Téves a felperesnek azon álláspontja, miszerint a vételi joggal szemben elővásárlási jog nem gyakorolható. A vételi jog az adásvétel különös neme, olyan jog, amelynél fogva a jogosult a kötelezettől valamely dolgot az elővásárlási jogról rendelkező jogszabályban vagy az erről szóló megállapodásban meghatározott feltételekkel egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhat (Ptk. 375. § (1) bekezdés). A felperesi állásponttól eltérően ilyen esetben sem hiányzik az eladónak a dolog tulajdonjogának átruházására irányuló szándéka, az csupán annyiban sajátos, hogy az már az adásvételi szerződés létrejöttét megelőzően, a vételi jog engedésekor fennáll. Az elővásárlási jog gyakorlása szempontjából pedig a vételi jog gyakorlása azzal a következménnyel jár, hogy az elővásárlási jog gyakorlásának lehetősége ezt követően nyílik meg, ezért a jogosulttal a vételi jog gyakorlására irányuló nyilatkozatot kell közölni. Az a tény tehát, hogy a tulajdonos opciót alapít a tulajdonában álló vagyontárgyra, nem zárja ki a szerződésen vagy jogszabályon alapuló elővásárlási jog gyakorlását (BDT. 2007/1537. számú eseti döntés).

Tévesen hivatkozik a felperes arra is, hogy az elővásárlási jog részvényeken történő felülbélyegzésének hiányában az alapszabályban rögzített elővásárlási jog vele szemben hatálytalan. Mind az opciós megállapodás időpontjában hatályos 1997. évi CXLIV. tv. (régí Gt.) 200. § (1) bekezdése, mind pedig a vételi jog gyakorlásakor hatályos 2006. évi IV. tv. (új Gt.) 203. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a kikötött elővásárlási jog a

részvénytársasággal, illetve harmadik személyekkel szemben csak akkor hatályos, ha magából a részvényből e jogosultság kitűnik, azaz azt a részvény tartalmazza. Ez pedig e jogok részvényen történő felülbélyegzésével történhet. Tény, hogy a per tárgyát képező részvényeken az alapszabályon alapuló elővásárlási jog felülbélyegzéssel feltüntetésre került. Mindezt nem érinti az a körülmény, hogy a törvény rendelkezése folytán időközben megváltozott a létesítő okirat elnevezése, illetve annak módosítása folytán a jogosultságot megfogalmazó rendelkezés eltérő sorszámot kapott. Nincs olyan jogszabályi előírás, amely megkövetelné hasonló esetekben a részvény újranyomtatását. Ilyen követelményt a felperes által felhívott BH. 1995/534. számú eseti döntés sem támaszt.

Alaptalanul hivatkozik a felperes arra is, hogy a II.r. alperes elővásárlási jogát nem a vételi ajánlat feltételeinek elfogadásával gyakorolta. Az iratoknál elfekvő elfogadó nyilatkozatból kitűnik, hogy a II. r. alperes a vételi ajánlatot teljes terjedelmében elfogadta. Kétségtelen, nem bizonyított, hogy a II.r. alperes beszerezte az (O.) Rt. hozzájáruló nyilatkozatát, de ennek hiánya csak annyit jelent, hogy függő jogi helyzet keletkezett (Ptk. 215. § (1) bekezdés), ami megszűnt azzal, hogy időközben megszűnt az óvadéki letét, így a pénzintézet hozzájárulására sem volt szükség. Lényeges, hogy az alapszabály az elővásárlásra jogosult számára 30 napos

- 17 -

Gf.II.30.054/2011/3. szám

határidőt biztosít az elfogadó nyilatkozat megtételére. A II.r. alperes e határidőn belül nyilatkozott a vételi ajánlat elfogadásáról és e határidőn belül megtörtént részéről a vételár kiegyenlítése is.

Nem fogadható el a felperesnek az elővásárlási jog terjedelmét illetően elfoglalt álláspontja sem. Az elővásárlási jog kikötésének a célja a gazdasági társaság tulajdonosi struktúrájának a szabályozása, annak megakadályozása, hogy növekedjék a részvényesek száma. Az alapszabály nyelvtani, illetve a fenti szempontok szerinti értelmezéséből nem vonható le következtetés arra, hogy az I.r. alperes csupán a vételi joggal érintett részvények 5 %-ára vonatkozóan jogosult elővásárlási jogát gyakorolni.

Nem osztja az ítéletábla az elővásárlási jog gyakorlásával létrejött szerződés színleltségére vonatkozó felperesi okfejtést sem. A felperes által felhozott érvek ennek alátámasztására nem alkalmasak, a szerződéskötési szándék színlelése ellen szól, hogy az alperesek közös érdeke, miszerint a tulajdonosi kör alanyai ne változzanak. A leplezett visszavásárlási jog kikötésére vonatkozó megállapodást a felperesi előadáson túl semmilyen adat nem igazolja.

A kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság per főtárgyát érintő döntése érdemben helytállónak bizonyult. Megalapozottan támadja ugyanakkor a felperes az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését. Az elsőfokú bíróság helytálló érdemi döntése folytán az azonos perértékű kereset és viszontkereset egyaránt elutasításra került, ezért a

felperes és az I.r. alperes pervesztességének-pernyertességének aránya azonos, amelynél fogva a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik. Erre tekintettel az ítéltábla mellőzte a felperes I.r. alperes részére történő perköltség fizetésére kötelezését.

A fentiekben írtakra tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben, a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a felperes és az I.r. alperes pervesztessége úgyszintén egyenlőnek tekintendő, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk viselik, míg a II.r. alperes a felperesi fellebbezés eredménytelensége folytán túlnyomórészt pernyertesnek minősül, ezért a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) és (6) bekezdése

- 18 -

alapján meghatározott, jogi képviselőjével kapcsolatban felmerült másodfokú perköltségének a megfizetésére az ítéltábla a felperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

S z e g e d , 2011. május 25.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró